

Komunistična reklama na račun brezposelnih

Čikaške "demonstracije" izpadle natančno po načrtu

Chicago. — Dne 21. februarja so bile v glavnem delu čikaškega mesta "velike demonstracije brezposelnih," katere je aranžirala in razglasila komunistična organizacija že pred več tedni. Dobili so skupaj nekaj čez tisoč meš, moških in žensk, večinoma mladih fantov in deklet, in na čelu teh so sklicatelji korakali od Canal ulice po mostu Madison ceste do Clark ulice in od tam do mestne hiše. Nosili so napise "Dajte nam delo ali plačo." Med potjo jih ni nihče motil. Voditelji so izbrali popoldansko uro, ko je downtown poln pisarniških in prodajalniških delavcev, ki obiskujejo jedinice. Bilo je tudi lepo in toplo vreme.

Pred mestno hišo jih je pa ustavila policija na konjih in odigral se je običajni metez. Bilo je kričanje, gneča, valovanje množice, policaji so vplili in vihteli količke. Trkral se je množica zagnala proti policajem, a ker ni mogla dalje, se je razšla. Oni pa, ki so bili spredaj, so trpeli valed porivanja v ozadju; bili so tepeni po glavah in okrog dvajset je bilo aretiranih.

Namen je bil dosežen. Vsi časopisi so potem poročali o "demonstracijah" in priobčili imena ter slike komunističnih voditeljev. Teško je dognati, koliko je bilo resnično brezposelnih delavcev v množici. Listi poročajo, da je bilo med njimi nekaj takih, ki delajo, a so ostali doma zaradi demonstracij. Voditelji, ki so vsa stvar aranžirali, imajo še preveč dela, ki ga tudi ne opravljajo zastonj.

Ironično je bilo, ko je neki policaj pred mestno hišo dejal demonstrantom: "Mi tudi nimamo plače, ker mesto nima denarja!"

Mussolini pomilostil Nemce
Rim, 22. febr. — Premijer Mussolini je danes pomilostil osvojenim tirskiškim Nemcem, ki so bili v zaporu valed protifašističnega gibanja. Obenem je Mussolini naznanil, da je policijsko postopanje proti Nemcem v anektiranem delu Tirolske ustavljeno.

Politični motivi za verski protesti

Sovjeti odgovarjajo, da je religija le preteza imperialistične akcije v inozemstvu

Moskva, 22. febr. — Sovjetska vlada je včeraj oficijelno zaničala vesti v inozemstvu, da je bilo šest židovskih duhovnov (rabinov) in drugih židov eksekutiranih v Minsku. Dementi je bil objavljen v uradnem listu "Izvestija," ki piše, da je bilo v Minsku aretiranih dvajset vojniških židov, med katerimi so trije rabini, radi kontrarevolucionarnih prestopkov. Sodna obdelava proti obtožencem se bo končala v marcu.

Sovjetski voditelji izjavljajo, da protestno gibanje v inozemstvu proti verskim persekucijam v Rusiji ne izvira iz ljubezni do ruskih vernikov, pač pa iz političnih motivov. Vsek vsek je dober za nove napade na sovjete. "Angličani in ameriški imperialisti se prokleto malo brigajo za duševno blagostanje ruskega ljudstva, jezi pa jih uspešno napredovanje nove ruske družbe," je rekel eden voditeljev.

NAROČNIKOM

Sobotna številka Prosvete je zakasnela, ker je bila pošta zaprta valed Washingtonovega praznega dne. Na pošto pojde šele danes.

Cesarsko vino za avstrijske invalide

Dunaj. — Velika zaloga vina v kletah pokojnega cesarja Franc Jožefa bo trajala še najmanj trideset let, kot poroča uprava cesarskih klet. Izbrana vina in likerji so prišli po padcu monarhije pod kontrolo republikanske vlade, ki je določila, da se ves dobiček od prodaje pijač porabi v sklad, iz katerega se naj podpirajo avstrijski vojni poškodovanci. Zaloga pijač dokazuje, da so imeli Habsburžani dober okus pri izbiranju vin in likerjev.

Prosperiteta nepoznana v Illinoisu

Aktivnosti v industrijah so se zmanjšale za pet odstotkov v zadnjih šestih mesecih

Chicago. — (F. P.) — Ako prav predsednik Hoover in drugi glasniki prosperitete vpijejo o oživljenju industrijskih aktivnosti, pripoveduje statistika, ki jo je izdal državni delavski departament, povsem drugo povest. Statistika o zaposlenosti v državi Illinois pokaže Hooverjevo izjavo v aličnem tonu kot država New York, ko je državna delavska komisarka Frances Perkins razglašila neresnično predsednikovo poročilo.

Poročilo državnega delavskega departamenta se glasi, da se je aktivnost v industrijah zmanjšala za pet odstotkov v zadnjih šestih mesecih. Sorazmerno se je tudi znižala meza delavcem in delavkam. Povprečna meza delavca v Illinoisu je \$23 in delavke \$18, kar je za 4% manj kot v teh mesecih preteklega leta.

AMERIŠKA LEGIJA IN MUSSOLINI

Organizirano delavstvo protestira proti povabilu Mussolinija v Ameriko

Milwaukee, Wis. — (F. P.) — Poročila, da bo Ameriška legija povabila diktatorja Mussolinija, naj pride v Ameriko in govori na njeni konvenciji, ki se bo vršila prihodnje poletje v Bostonu, so izzvala oster protest od strani milvauskih in wisconsinskih delavskih uni. Frank Weber, tajnik delavskega strokovnega sveta, izjavlja, ako bo legija v resnici povabila italijanskega diktatorja, potem ni več nobenega dvoma, da obstaja tesna zveza med italijanskimi in ameriškiimi fašisti. Vse govoričenice in naglasjanje patriotizma od strani voditeljev Ameriške legije, ki ga iznašajo v svet, je prazno, kajti dokazi so tu, da se vodje legije ogrevajo za diktaturo v Ameriki slično kot je v Italiji, kjer so bile v teku Mussolinijevega papešvanja odvzete ljudstvu skoro vse pravice.

Volika nesreča v Kenoshi

Devet ubitih in 100 ranjenih v koliziji na North Shore električni železnici

Kenosha, Wis. — V nedeljo okrog enajstih zvečer se je tu pripetila velika nesreča. Dva vlaka, med katerima je prišel avtomobil, sta skočila iz tira in 18 vozov se je prevrnila v graben s posledico, da je bilo devet oseb na mestu mrtvih in okrog sto ranjenih, šest smrtno. Med ponesrečenimi je največ Čikažanov, ki so se vračali z obiskov v Milwaukeeju, Racinu in Kenoshi in ki so se vozili z vlakom North Shore električne železnice; v tem vlakcu je bilo 328 pasajirjev. Drugi vlak, ki je vozil v nasprotno smer, je bil na tiru in ki je povzročil nesrečo, je bil ves zdrobljen in njegov voznik — Norman E. Shivers, 778 Jackson blvd., Chicago — je bil tudi ubit. Kolikor je razvidno iz prvih poročil, ni nobene šega Slovenca med ponesrečenimi.

Rumunci, ki kriče o vojni, aretirani

Bukarešta, 22. febr. — Zadnje dni so se razširile po Rumuniji vesti, da se bliža vojna z Rusijo in da so sovjetake čete že na meji Besarabije. Vlada je odredila, da se aretirajo vse osebe, ki razširjajo te vesti.

Pet delavcev pokopanih pod premogom

New York. — Okrog 900 ton premoga se je v petek zrušilo na pet delavcev v skladišču v Bronxu. Do sobote zjutraj so odkopali dva mrtika.

PREDSEDNIK BRATOVŠČINE SVARI DELODAJALCE

Ako se ne bodo industrijski magnati zavzeli za skrajšanje delovnika, bo nastal kaos v industrijah, pravi Whitney

New Orleans, La. — (F. P.) — A. F. Whitney, predsednik železniške bratovščine, je na shodu v tem mestu razpravljal o sedanjih situaciji industrijske depresije, ki se je pričela razširjati po vseh državah ameriške Unije, odkar so se pripetili veliki polomi na borzi v New Yorku. Dejal je, da slab biznis ni glavni vzrok brezposelnosti; vzrok je treba iskati v slabem in neekonomskem upravljanju industrij.

Vodje ameriških industrij bi ne smeli nasprotovati zahtevi delavstva za krajši delovnik in višje mezde, je dejal Whitney. Uvajanje strojev, ki izpodrivajo delavce in jih mečejo na ceste, bi moralo iti sporedno a skrajšanjem delovnih ur. Depresija v industrijah je nastala radi nadprodukcije. V delih je vsega dovolj, toda delavci, ki so brez zaslužka, ne morejo kupovati potrebščin, ki se grmadijo na trgu.

Ako se bodo industrijski magnati še nadalje upirali zahtevi delavcev za krajši delovnik, bo v prihodnjih treh letih na milijone brezposelnih delavcev v Združenih državah. Ta situacija bo izzvala konflikte v ekonomskem življenju Amerike in bo pretresla do temelja gospodarsko strukturo dežele. Krizo bi se lahko preprečilo, ako bi se odgovorne osebe zavedle resnosti položaja o pravem času, kar pa je neverjetno, da bi se zgodilo.

Whitney je iz New Orleansa odšel v Houston, Tex., da nadzoruje priprave za konvencijo železniške bratovščine, ki se bo vršila prihodnje spomladi.

Oboženi ženi odtrgali glavo v Arizoni

Barbarska eksekucija prve ženske v omenjeni državi

Florence, Ariz. — Zadnji petek je bila v tukajšnji državni jejnišnici obožena Eva Dugan, stara 51 let, ki je bila spoznana za krivo umora svojega delodajalca A. J. Mathisa. To je bila prva ženska, ki so jo obesili v državi Arizoni. Eno leto se je oboženka borila za pomlodežne od smrtne kazni, toda vse oblasti so bile proti njej, češ, "ena mora biti prava."

Eksekucija Eve Dugan je bila najbolj barbarska, kakršne še ne beleži zgodovina Amerike. Vešala so stala na visokem odru, na katerega je morala žena priti po trinajstih stopnicah. Ko so ji nataknili črn želez čez glavo in vtaknili glavo v zanko ter izmaknili pod izpod nje, je njeno telo padlo šest čevljev doli s tako silo, da ji je zanka — odtrgala glavo in truplo brez glave se je skotalilo po tleh.

Poročevalci molče o tem, kako so se gledalci — med katerimi je bilo tudi šest žensk! — počutili, ko so gledali strašen prizor.

Običajna zadnja želja je bila tudi odročena oboženki. Prosila je, da ji dajo kpit pol pajnta dobrega žganja pred smrtjo, češ, da ji ni dobila, ker država mora spoštovati prohibicijo. Jeli se ni dotaknila. Med potjo do vešala je napoj glasno pela neko pesem.

Napredek zadrage

Hibbing, Minn. — Zadruga v Cloquetu, ki je največja v državi Minnesoti, je te dni kupila novo prodajalno od neke privatne družbe. S tem se bo njen delokrog precej razširil.

Zadružno gibanje v severnih državah ameriške Unije izkazuje lep napredek v prošlem letu.

Vprašanje porotnikov rešeno

Newark, N. J. — Povišanje plač porotnikom od tri na pet dolarjev in pa velika brezposelnost je rešilo vprašanje, kako dobiti ljudi, ki bi bili pripravljeni služiti kot porotniki. Naval proslavci, ki so pripravljeni vrtniti to službo v tem mestu, je sedaj tako velik, da jih mora šerif vpisovati na čakalno listo. Za to službo se sedaj priključajo brezposelnici.

Nasilje policije v San Franciscu

Poslušanje se raznih preteza, da zabrani zborovanje delavcem

San Francisco, Cal. — (F. P.) — Policija v tem mestu se je pričela posluževati raznih taktik, da zabrani zborovanja delavcem. Vpada na shode, da izkazuje nemire, nakar obtoži zborovalce izgovorov. To je preteza, pod katero se skriva, da ne pride do protestov radi kratenja pravic svobodnega govora, ki ga garantira ameriška ustava državljanom. Zadnji napad je bil izvršen na zborovanje radikalnih delavcev. Policija je pridno rabila količke in več oseb pretepla in aretirala.

Sličan slučaj se je pripetil Harry Meyersu, ki je prišel v to mesto iz Clevelanda, kjer je imel javno pravico svobode govora na javnih prostorih. Meyers je član nove organizacije, ki nosi ime Tempel razuma, asociacija atelstov in radikalcev. Glavni stan te organizacije je poleg neke protestantske cerkve, ki poltija svoje govornike na ostane vogale. Meyers je po vsakem govoru teh pridigarjev savel njihov izpraznjeno mesto in je v govoru pobijal trditve teh pridigarjev. Policija ga je takoj aretirala in sodnik ga je obsodil v zapor za trideset dni. Obtožen je bil kaljenja miru in da je ovriral promet, dočim se proti pridigarjem ni podvzela nobena akcija od strani policije, ki so delali isto kot Meyers.

Ženska mirovna liga protestira

New York. — "Ako je ubojstvo zločin, je vezbanje mladeničev v šolah, v katerih se uče ubijanja na debelo tudi zločin," se glasi brzojavka Ženske mirovne lige višji doški šoli v Jamaica, N. Y. Nadalje praviljo v telegramu, da je dolžnost šole poučevati mladino v koristnih znanostih, ne pa v militarizmu.

Nogavičarski delavci zmagali

Odšli so na štrajk, ko jim je kompanija skušala uiniti pajsje pogodbo

Hamilton, Kanada. — (F. P.) — Dober dokaz delavske solidarnosti je bil podan v tem mestu, ko so organizirani nogavičarji pustili delo, ko jim je družba skušala obesiti "yellow dog" pogodbo na vrat.

Organizator Hosliery Workera unije Carl Holderman je takoj apeliral na kanadski državni delavski departament, v katerem je pojasnil akcijo družbe. Departament je opozoril družbo, da je usiljevanje pajsje pogodbe nelegalno in kompanija se je morala podati. Pristala je na zahtevo, da imajo delavci pravico do kolektivnega pozajanja, nakar so se nogavičarji vrnili na delo.

Novica je zelo dobro vplivala na nogavičarje pri drugih podjetjih in pričeli so se zanimati za unijo. Delavci pri National Hosliery Co., ki je podružnica ameriške Real Silk Co., Indianapolis, Ind., so nagnanili svoj pristop v nogavičarsko unijo. Enako zanimanje se je vsuđilo tudi pri drugih delavcih, ki so uposleni v tekstilni industriji v Kanadi.

Ameriška delavska federacija in rudarji

Ali bo federacija priznala novo rudarsko unijo, ako se ustanovi v Springfieldu? To vprašanje dela preglavico unijskim uradnikom

Chicago. — (F. P.) — Ameriška delavska federacija stoji pred kočljivim vprašanjem, ki ga je prinesel na površje odlok uradnikov rudarske unije, ki sklicujejo konvencijo v Springfield v svrhu reorganizacije. Sicer se je rudarje že večkrat poslavalo, naj očistijo organizacijo plevla in zapodijo mednarodnega predsednika John L. Lewisa, ali ta kile, ki je izšel iz lokalne rudarske unije, naj pošljejo delegate na konvencijo, se razlikuje od vseh prejšnjih.

Oklice na rudarje je podpisal po predsedniku rudarskega distrikta v Illinoisu, ki ga podpisajo vsi drugi uradniki unije. To je edini solventni premogarski distrikt od nekdanje močnega unije rudarjev, na katere krmilo je prišel Lewis in jo je po dolgih letih nepraktičnega in aločinskega vodstva akoro uničil. Oklice je podpisal tudi predsednik državne delavske federacije John H. Walker, ki je s tem riskiral svojo službo, ki mu donaa \$7.500 letno, ako se načrt izjalovi in pade v vodo.

Ali bo Ameriška delavska federacija priznala novo unijo, ako se ustanovi na konvenciji v Springfieldu? Ako je bo, bo to pomenilo, da imajo delavske unije, ki so pridružene federaciji, pravico revoltirati proti svojim uradnikom. Tako se bodo otvorila vrata krojaškim delavcem, ki so organizirani v Amalgamated Clothing Workers uniji. To lahko povzroči nove zapletitaje, iz katerih se lahko laicimjo odopri v trdno kontroliranih stavbinah in drugih unijah. Ako se to zgodi, ne bo šel samo Lewis, temveč tudi mnogo drugih uradnikov.

Ako bo federacija odklonila priznanje novi uniji, tedaj bo pot odprta za ustanovitev nove delavske federacije, kar se je očito namigavalo, da se zgodi, še pred par meseci, ko je spor v dvajstem rudarskem distriktu prispel do viška.

TEKSTILNI DELAVCI SE DRAMIJO IZ MRTVILA

V to je veliko pripomoglo pomojanje sodišč, ki izdajajo injunkcije proti stavkarjem

Philadelphia, Pa. — (F. P.) — Iz nepokoja tekstilnih delavcev, ki dobiva čedalje večji razmah, odkar so sodišča na pristiki tovarnarjev pričela izdajati sodnijske prepovedi proti stavkarjem, se poraja želja delavcev po izobrazbi. Delavci apelirajo na državno delavsko federacijo, naj jim pošlje govornike, da se bolj seznanijo z industrijskimi razmerami in ekonomskem vprašanju.

Dogodki v zvezi s stavko nogavičarskih delavcev so mnogo pripomogli, da se je delavstvo pričelo dramiti iz mrtvila, v katerega jih je zazibala pesem o prosperiteti.

Dva letalca ubita

Chicago. — Zadnji petek se je pripetila velika nesreča na čikaškem privatnem letališču Cumberland rd. in Irving Park blvd. Letalo je treščilo na tla iz višine 300 čevljev in kapitan Jos. Donnellan, letalski učitelj, in Richard King, njegov učenec v letalstvu, sta obletala mrtva v gorečem aeroplanu.

Stavka livarskih delavcev

Seattle, Wash. — Organizirani livarji so odšli na stavko, ker niso delodajalci pristali na njihove zahteve, da se jim zviša meza za pet odstotkov. Izgledi kažejo, da bodo livarji izvajali svoje zahteve.

Akolja za ustanovitev nove politične stranke

Organizirani delavci v Philadelphiji imajo priliko, da se izrečejo o vprašanju

Philadelphia, Pa. — (F. P.) — Ali bo organizirano delavstvo še nadalje podpiralo stališče Ameriške delavske federacije, ki zagovarja nestranskarstvo politiko, to je, da nagradi prijatelje in kaznuje sovražnike pri volitvah, ali želi ustanoviti neodvisno politično stranko in voliti za njene kandidate? Unijskim delavcem v Philadelphiji je dana prilika, da odgovore na gornje vprašanje potome posebnega referenduma, katerega cilj je predložilo glasilo unij "Union Labor Record". V prihodnji izdaji glasila bo priobčena glasovnica kot odgovor na nestranskarstvo politično akcijo.

"Ako in kdaj se ustanovi delavska stranka v Ameriki", pravi Rodgers, "je odvisno od spontanosti akcije ameriškega delavstva samega. Noben ne more stvar povpešiti, niti jo zadržati. Porojena bo iz potrebe in na podlagi preteklih izkušenj. Ako se bo delavstvo zavzelo za gibanje in ustanovilo svojo stranko, bo glasilo prvo, ki bo zagovarjalo tako akcijo, toda dokler tega ni, bi bilo delo reformatorjev brezuspešno.

Organizatorične kampanje na jugu

Tajnik Ameriške delavske federacije bo govoril na shodu v Asheville

Asheville, N. C. — (F. P.) — Frank Morrison, dolgoletni tajnik Ameriške delavske federacije, bo govoril na shodu tekstilnih delavcev, ki se vrli v tem mestu 25. februarja, v prid organizatorični kampanji, ki jo je uvedla federacija v južnih državah.

V tem mestu postoji precej močna organizacija prodajalniških klerkov in živčnih delavcev in se sploh smatra za najvzornejšo unijsko postojanko na jugu. Priševala je že precej denarja v organizacijske svrhe. Ameriška delavska federacija je poslala svoje organizatorje v vaa večja industrijska mesta, da organizirajo tekstilne in druge delavce.

Predsednik Green bo šel v južne države prve dni prihodnjega meseca in bo govoril v mestih, katerih ni obiskal na svoji prvi turi.

Green bo govoril v Atlanti

Atlanta, Ga. — Glavni stan Ameriške delavske federacije sporoča, da bo predsednik Green govoril na shodu, katerega so sklicale unije v tem mestu na 2. marca.

Veliki kapital se združuje

Dve gigantični novi korporaciji

Washington, D. C. — Pred par dnevi so poročali o dveh velikih industrijskih združitvah. Na zapadu so se spojile tri železniške družbe: Great Northern, Northern Pacific in Spokane, Portland & Seattle. Nova železniška družba bo kontrolirala 16.000 milj železniških črt.

Druga spojitve se je izvršila v New Yorku, kjer sta se združili Standard Oil Company of New York in Vacuum Oil Company. Nova družba se bo imenovala General Petroleum Corporation in bo kontrolirala eno milijardo in sto milijonov dolarjev kapitala, ki je investiran po vsem svetu.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Narodna: za Zvezo dolar (Ivan Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inostanstvo \$9.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.
Cena oglasa po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.
Naslov za vse, kar ima stik s listom: PROSVETA
2617-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Kupi stare šare

Amerika je polna stare šare. In to je znamenje napredka! Znamenje revolucije! — Tako pravi dr. Julius Klein, pomožni tajnik trgovinskega departamenta.

Pred nekaj dnevi je govoril na radio o "revolucionarnih metodah ameriških industrijskih kapitanov" in je rekel med drugim: "Po vsej deželi vidite velike gomile zavrnjenih strojev, kupe starega železa. To so impresivni spomeniki ameriškega napredka. Kupi stare mašinerije so dokaz, da se naši kapitani industriji otrsavajo umrtnih tradicij, starinskih metod in plesnive opreme."

Dobro. Ameriški kapitalisti radi govore o revolucionarnih metodah v industrijah in o stari šari. Ze desetletja skrbje, da so gomile stare šare vedno večje in večje. In med to staro šaro ni le zavrnjeno železje, usnje, kavčuk, tkanina in druga taka ropotja, pač pa so tudi stari delavci. Vse zmečejo na "junk pile": stare stroje in stare delavce. To je kajpada znamenje napredka, to je kapitalistična revolucija.

Na drugi strani pa industrijski kapitani in njihovi oboževalci vseh barv nosijo v svojih glavah sto in sto let staro šaro — in bogne, da bi se je iznebili, bil bi strašen greh, zločin. Poleg visokih gomil železne šare leži kupoma po vsej "God's country" šara antičnih tradicij in idej. Vsaka kapitalistična, vsaka nazadnjaška glava je kup stare šare, ki nosi znamke "robustnega individualizma, privatne incentive, svobode dela, zakona zaloge in zahteva, kaulbalske morale, egoističnih religij" in druge alične navlake iz kamene dobe.

Metafor stare šare se prilice tudi delavskemu gibanju Gompersove šole. Ameriške strokovne unije so najmanj trideset let za modernimi industrijskimi razmerami. Trade-uniska filozofija, ki je bila dobra pred pol stoletjem, je danes tako mrtva kakor je mrtev geocentrizem, kljub temu še vedno straši.

Yes, ameriški industrijski kapitani so zelo napredni in revolucionarni v organiziranju industrij in uvažanju novih strojev, toda v politični in socialni filozofiji so še vedno v starem Rimu. Edino upanje je v modernem delavskem gibanju, ki bazira na načelih modernega življenja. Novo življenje mora biti novo ne le v tovarnah in strojih, v tehniki in aplikirani vedi sploh, temveč tudi v idejah, mišljenju, nazorih in etiki. Vse, čisto vse, kar se ne prilagodi novemu času, mora med staro šaro.

Predno pa je to splošno očiščenje mogoče, mora biti delavstvo izobraženo v smeri modernih zahtev in potreb. Le izobraženo delavstvo je zrelo in sposobno za svojo novo nalogo.

Dr. Trunk, vudu-doktor!

Nekaj dni pred zadnjim božičem je bil v Prosveti članek z naslovom "Kdaj je bil Jezus rojen?" (Prosveta ne izdaja božičnih števil). V članku so bila navedena vsa zgodovinska dejstva, kolikor jih je na razpolago, glede predmeta in na koncu je bilo omenjeno, naj čitatelj, kateremu niso bila znana ta dejstva, sam sodi, na kateri strani je več resnice. Sodi naj čitatelj! Avtor članka je ima svojo sodbo.

Prvi odmev na članek je prišel iz Lemonta, jako skromen. Rekli so le, da odgovor prepuščajo fathru Trunku, ki "že pove svoje". Father Trunk je pa malčica dva meseca in šele pred par dnevi je "povedal svoje". Kaj je povedal? Ali je razstrgal navedena zgodovinska dejstva in dokazal datum Jezusovega rojstva? Absolutno ne! Niti dotaknil se ni stvarnih podatkov in argumentov! Mar je poklical na pomoč zgodovino, razum, zdravo pamet? Ne, poklical je na pomoč — hudice.

Odgovor fathra Trunka je, da takole ob največjih praznikih zarjove hudci v svoji peklenski centrali in pozove vse svoje "subcentrale" po svetu: "Alo sluga, napišite kaj proti Jezusu! Avanti, mularia!" In sluga se odzovejo. Odzvala se je tudi "slovenska subcentrala" pri Prosveti. — Tak je njegov znanstven in stvaren odgovor! Tako polemizira reverend Trunk, kadar mu vsega zmanjka! Hudica namala in Jurčki, prekrizajte se in bežite spat! Kakor vudu-doktor na Havajih, ki natakne poakasto masko in zapove tolp: "V tistem grmu je tista huda zver, ki vas požre, če ne bo dovolj kokosovih orehovi!"

Lep dokaz, da se Trunku blede. Ako je italijanski hudci (avanti, mularia!) njegov zadnji barbarski argument, tedaj je jasno, da je mož doigrat. Pameten človek, ki ima opraviti z resnimi ljudmi, ne z otroci, ne bo nikdar čvekati takih oslarij. Yes, gospod Trunk je odšel med kavke!

Glasovi iz naselbin

Tone, grešil si, zdaj pa na kolena Cleveland, O. — Mea culpa, mea maxima culpa... Grešil sem: Prvič, ko sem zapisal, da je ga Ivanush na prireditvi collinwoodskih socialistov zapela arijo, ki ni bila arija, ampak samo — pesem (prolog k Molekovi dram "Hrbenica"). Drugič, ker sem se predzrnil zapisati, da bi bila ga. Ivanush boljša v petju narodnih pesmi kot v petju klasičnih arij. Tretjič pa sem se jaz — navaden smrtnik, neumetnik, človek grobih uses, o katerem ga. Ivanush najbrž meni, da ne razloči vranega kvakanja od slavčevega petja — drznil "kritizirati" njeno petje. (By the way, jaz sam ne najdem nobene kritike v mojem poročilu o omenjeni prireditvi ter je isto navsezadnje samo navadno poročilo. Kritiziral nisem petja ga. Ivanush, niti petja ostalih pevcev na programu. Če pa kdo to imenuje — kritiko, potem res ne vem, kaj je kritika).

Besedila pesmi, ki jo je pela ga. Ivanush, nisem razumel in ker mi je bila tudi melodija iste tuja, se pač ni čuditi, če sem v svoji nevednosti isto vzel za — arijo iz kake opere. Errare humanum est... Kar pa se tiče njegovega petja na omenjeni prireditvi — well, jaz nisem glede tega zapisal nič slabega, kakortudi nič dobrega, enostavno zato, ker nisem kritiziral, temveč samo poročal. Kritiziral pa so njeno petje mnogi navzoči (kakolna predznanost!) in to na lcu mesta, v dvorani, a njihova kritika ni bila nič preveč laiskava za pevko. Neka rojakinja — osebno jo ne poznam, zvedel pa sem, da je že več let članica nekega pevskega društva in dobra pevka — je dejala: "Ona (ga. Ivanush) si vedno izbere kaj takega, kar ni za njo. Če bi pela kako domačo pesem, bi se bila za poslušati, tako pa jo težko poslušati." In to ni bilo vse, kar sem slišal omenjeni večer. Lahko bi zapisal še več glede tega, a ni vredno. Ako se že ga. Ivanush — ali kdorkoli je že spisal "protest" proti moji "kritiki" njegovega petja v Enakopravnosti — zdi vredno kregati se zaradi neke namršene krivice, ki se ji je baje zgodila s tistimi par vrsticami v mojem poročilu Prosveti, naj ima svoje veselje. Tone Podgoričan se ne razburja zaradi takih malenkosti.

Ga. Ivanush naj se v bodoče ne razburja radi kritik, ki niso kritike. Čemu take litanije radi take malenkosti? Ali je morda užaljeno samoljubje? Med vrsticami se marsikaj lahko bere. Ali pa: ako je bil pisec "blagohotnega pojasnila" kdo drugi in ne ga. Ivanush sama?... Vse je mogoče... In tudi — razumljivo. Nu, pa bil kdor bil — nekdo je bil, in dotičnemu povem, da me prav nič ne boli, če se me imenuje "rumenega", "cepeca" ali karkoli že. Nekateri ljudje pa mislijo o sebi vse najboljšo, se imajo za hudo vzvišene nad nami navadnimi smrtniki itd., mislijo, da so veliki, a v resnici so — zelo majhni in malenkostni.

Tone Podgoričan.

Slovenski dom
Milwaukee, Wis. — Mnogo spodbujalnega in navduševalnega se je že napisalo k dobrobiti milwaukee organizacije Slovenskega doma. Ali je pa to tudi kaj pomagalo, se upoštevalo apele in klice za sodelovanje? Ali govorice nekaterih ljudi, ki ob vsaki priliki nepremišljeno trosijo med narod neresnične podatke, škodijo napredovanju, in bodo zaustavile veliko započeto delo, ki se vrši med nami? To sta dve veliki vprašanji, o katerih bi se dalo popisati obširne pole papirja. Ali naš namen ni za enkrat se baviti preobirno s temi vprašanji. Hočemo pa se praj na kratko pomuditi ob njih.

Predvsem, kakšne podatke dajejo o organizaciji naši, menda že po naravi, škodljivi prijatelji našemu narodu? Naši ljudje se sicer prav radi pomagajo, a ker imajo jako žalostne izkušnje za seboj, kar verjamejo kakor hitro kdo le namigne o kakih slabostih. Nepobitni fakt je, da imajo podirači veliko lažje delo kot pa graditelji.

Organizacija priporoča zato vsem tistim, ki naletite na take vrste zgovornice, da naj jim nikar ne verjamejo. Prej naj dobe

resnične podatke od druge strani, predvsem od tistih, ki so v ozkih stikih z organizacijo, ki poznajo od A do Z stanje družbe.

Kaj pa s prvim vprašanjem? Z radostjo moramo reči, da se kliese in apele k sodelovanju vedno bolj upošteva. Saj drugače bi nam ne bilo mogoče tako rapidno napredovati. Navzlic slabim časom se je že pridobilo od novega leta, do 15. februarja, 55 novih delničarjev, ki so podpisali 95 novih delnic. Mnogo so k temu pripomogli razni stari delničarji, ki so na naš apel šli na delo in pridobili svoje znanee in prijatelje. Od novega leta naprej se jih je že deset odzvalo in upamo, da dobe še mnoge posnemalce. Letošnji novi direktorji se je že tudi prav čvrsto oprijeli svoje naloge. Prvi izmed novih izvoljenih je stopil v ospredje molček, a navdušen za naš Dom, korenjaški možakar Joe Kračnik. Za njim Anton Vidmar, Jakob Stariha, Victor Miško, Joe Evanich in delničarji Mary Evanich, Valentin Medle in Frank Sagadin. Vsi ti so pridobili spodaj priobčene najnovejše delničarje.

Upopolni pojav je tudi to, da so mnogi izmed starih delničarjev, ki imajo svoje prve delnice že plačane, zopet na novo pričeli podpisovati delnice. Izražajo se, da hočejo zadostiti našemu apelu, ki je bil, da bi vsaki delničar lastoval vsaj štiri delnice za Slovenski dom. Upamo, da bodo te še mnogi posnemali, da se čimprej prične za gradnjo.

Najnovejši imenik novopristopnih: Jakob Gostechnik, Antonija Gostechnik, Martin Jelenc, John Remitz, Frank Remshak, Victor Leskovar, John Selich (drugič), Joe Evanich, (drugič), Stella Evanich (drugič), John Androja (drugič), Joseph Črtalič, Josephine Novak, John Turck (West Allis), Mary Gross, John Mlinar, Paul Babich, John Kerzich, Frank J. Zakrajsek, Mary Vratnar ml., Jacob Oblack (West Allis), S. S. M. P. društvo "Vijolica" (tretjič).

J. M.

Ustanovitelj društva št. 53 mrtev
Collinwood, O. — V soboto 15. februarja smo položili k večnemu počitku ustanovitelja društva št. 53 SNPJ in pionirja collinwoodske naselbine, Dominika Blumelna. Pogreb je bil civilen, pokopali smo ga na pokopališču Lake View, kjer počiva tudi truplo nekdanjega predsednika Združenih držav, James A. Garfielda, kateri je bil umorjen leta 1881. Da je bil ranjki v splošnem priljubljen, je to pokazal njegov spreved, pod vodstvom pogrebniškega zavoda Žele in sin. Zadnji dan je bil pripeljan v S. D. dvorano, katera je bila spremljena v hišo založiti, ko so prihajali sorodniki, znanici in društveniki po zadnje slovo. Rojen je bil leta 1872 na Stajerskem in kot dete prinešen na Korosko, kjer se je izučil za kovača v Pibergu. Potem je potoval in se nazadnje ustanovil na Jesenicah in delal v tovarni kovinarske obrti. Bil je razredno zaveden, naprednega mišljenja, in če se ne motim, je že tam pripadal k delavski organizaciji, katere so bile organizirane po socialdemokrati v domovini.

Prišel je v deželo dolarjev leta 1903 v Cleveland, Ohio, delo delo pri kovačih v New York Central tovarni vozov in lokomotiv, katere se je takrat nahajala nekje blizu 26. ceste pri progi New York Central železnice. Ko je bila dogotovljena nova tovarna v Collinwoodu, se je preselil tudi on na 16716 Park Grove ul., kjer je zgradil s svojo soprogo, Antonijo hišo in je bil eden prvih naseljencev, kjer je bila takrat preriha.

Naš Dominik je imel delavsko izobrazbo naprednega duha. Dve leti potem, ko je bila ustanovljena SNPJ, se je nahajal med 12 naprednimi rojaki na Martinovo nedeljo 11. novembra 1906, ko so ustanovili prvo društvo SNPJ v Collinwoodu in mu dali ime "V boj." (Takrat niso vedeli, ali se kliese borba "V boj" ali "U-boj" in društvo se je imenovalo "Uboj." Raztolmačil jim je pravi

kar je popolnoma vseeno, naj je Peter, ali Pavel, na delavca bo pozabil. Hitro, ko na stolčku je, mar mu naše je gorje).

Katere kandidate pa so podpirali Wall street in drugi denarni mogotci v Zdr. državah ameriških? Ali so dali v kampanjski fond tudi našemu kandidatu Norman Thomasu, ki je bil na socialističnih glasovnicah? Kaj se! Od njega se je kaj malo bralo ali pa nič v ameriških listih (kapitalističnih). Ni treba misliti, če bi imel naš delavski kandidat milijone na razpolago kot jih imajo drugi, da ne bi z njimi prepiral ljudstvo, in tudi izvoljen bi bil. Dokler bodo višji sloji volili z denarjem in jim bo delavsko ljudstvo sledilo, toliko časa ni treba pričakovati boljših časov, dokler ne bomo mi mislili sami zase, ampak bodo drugi za nas. Toliko časa se ne bomo otresli bremen, katerega nam nalagajo na naše grbe.

Dokazov za to je dosti, eden je precej tu: Kako smo včasih argumentirali in "kikali" čez unijo UMW of A., da je slabša kot skeb, posebno kadar je bilo treba plačati asessment. Ali danes, ko smo unijo izgubili, pa že vemo drugače, samo prepozno je. Poprej smo imeli nekaj, česar nam danes zelo manjka. Ako niso bili uradniki za nas, ali ne bi bili mogli izvoliti drugih in unijo odbirati? Sedaj vemo koliko je bila vredna. Ali so premoževne družbe kaj izgubile pri tem? Popolnoma nič. To je bil njihov načrt in posrečil se jim je.

Glede unije so se začeli nekaj gibati, edina napaka je, da jih je preveč vrst. Tudi to se mora odstraniti od nas. Samo ena unija za premogarje, pa naj bo že katera hoče, samo da je in vsi bi jo mogli podpirati. Ako ne bi bila takoj dobra kot bi morala biti, saj se lahko zmiraj izboljšuje. Tudi UMW ni bila spocetka taka kot svoječasno, in ravno ko je postala za nas precej dobra, smo jo začeli zametavati sami in smo se razcepili, da jo je na vse zadnje zmanjkalo. Težje je bo zopet ustanoviti kot je bilo uničiti, ker uničiti so jo pomagali vsi, ampak zopet sestaviti jo bomo mogli pa sami, ker tisti, ki so pomagali podreti, ne bodo pomagali postaviti nazaj, ampak bodo podirali.

Težko delo nas čaka, ali naše skušnje in hrabrost so neprimagljive. Samo složnosti in skupnega delovanja je treba. Shodov ali podobnih zbirališč sedaj ni, edino kar je, so društvene seje. Tam pridemo skupaj rojaki, da se pogovorimo o marsičem, kar se je začelo pri našem društvu št. 13 SNPJ. Ko je seja skončana, ko pride razno, se ališijo navetiti in priporočila in to in ono, kako bi izboljšali delavske razmere (samo žeteli bi bilo, da bi se člani udeleževali bolj pogosto društvenih sej, ki so za nas zelo važne).

Martin Koss.

Butlergarji v nesreči
Reading, Pa. — V nedeljo dne 17. februarja je doživel neki tukajšnji sindikat butlergerjev velik udarec, ko je prišlo do raztrebe kotla za kuhanje žganja. Eksplozija je razdejala dvonadstropno poslopje, ubila dve osebi, sedem pa ranila. Ubita sta Thomas Maggiano, delavec, in Jacob Labe, vzpenjačni operater. Med ranjenimi sta tudi dva butlergarja, ki se nahajata v bolnišnici. Eden od teh je iz Philadelphije, drugi iz New Yorka. Tretji je pobegnil s pozorišča pravočasno.

To je bila največja senzacija v našem mestu v tem tednu. Smo tudi v obsevu velikega nalvala prohibičnih oblasti, ki akusajo osušiti Reading.

Poročevalec.

Avtna nesreča
Imperial, Pa. — Dne 14. februarja se je smrtno ponesrečil sobrat Joseph Yerman. Zjutraj se je podal s svojim avtom na obisk sorodnikov svoje žene, ki žive v W. Virginiji. Nazaj grede se je njegov avto na neznan način zagnal v breg in se preuknil nazaj na cesto. Pokojnik je bil na mestu ubit. Pokojnik je bil civilno dne 16. februarja ob veliki udeležbi. Bil je član društva št. 106 SNPJ in št. 29 JKY.—Poročevalec.

Solčni žarki v hrani

Te vrste govore o dveh psičkih Spodu in Tedu in o delu mladega znanstvenika, ki je imel zelo rad pse, še rajši pa otroke. Spod in Ted sta bila brata; dva vedra, zadovoljna psička. Nekega dne pa je njuno pasjo mater povozil težak tovorni avto in tako se je zgodilo, da sta prišla v posest mladega učenjaka. Ta ju je ponesel v svoj laboratorij, kjer je delal poskuse z nekimi čisto določenimi namenom. Pa mu je prišlo na um, da bi mu utegnila Spod in Ted pomagati pri uresničenju njegovih načrtov in storiti na ta način veliko uslugo otrokom in odraslim.

Oba psička so zaprli v udobni pasici in ju odnesli v klet, kjer nista pogrešala ničesar razen solčnih žarkov, zakaj v kleti je svetila mo električna luč. Dvakrat na dan je mladi učenjak nakrmil svoja štirinožna prijatelja. Vsak atom hrane, goste ali tekoče, je bil natančno odtehtan. Oba psička sta dobivala popolnoma enake deleže, ki se niso razlikovali niti po okusu. Znanstvenik je živalici vsak dan stehal in si natančno beležil, kako se redita in raseta. V zapiske je prišla tudi vrsta in sestava hrane, ki sta jo dobivala. In vendar se je hrana obeh v nečem razlikovala. Kar je jedel Spod, je bilo umetno pripravljeno s pomočjo procesov, ki jih je mladi učenjak tekom let temeljito preštudiral; dočim je užival Ted povsem prirodno hrano.

Spod je zrastel v normalnega, zdravega in vedrega psa. Njegove kosti in zobje so bili močni; vse je kazalo, da se bo razvil v krasno, plemenito žival. Tudi Ted se je razvijal. Postal je debel in igrav, toda v njegovih zobih in kostih nekaj ni bilo v redu. Imel je namreč mehke kosti kakor gumi in nožice so se mu ukrivile. Njegovi zobje še zdaleka niso bili taki kakor Spodovi. Jedel je sicer res rad, a vzlic temu ni kazal onih močnih umerjenih oblik kakor njegov tovariš. Skratka, razvijal se je v nekako pasjo karikaturu, ki bi težko našla priznanje prijateljev psov.

Dan za dnem ju je znanstvenik opazoval, kako se spreminjata. Rasla sta namreč natančno tako, kakor je bil v naprej preračunal. Videl je, kaj pri Tedu ni bilo v redu. Videl je, kako so se Teda prijele vse tiste slabosti in napake, ki se drugače opažajo pri manjnih otrocih. Ted je dobil angleško bolezen ali rahitis. Tudi rahitični otroci imajo ko gumi mehke kosti, krive noge, slabše in udrt prsa. Učenjak je bil zadovoljen s svojim delom. Globoko v kleti svojega laboratorija, kamor nikoli ni posijalo sonce, je vzgojil krasnega psa. Ubogega Teda je samo še fotografiral. Njegova slika naj bi bila neomejen dokaz njegovih znanstvenih dognanj, — potem pa ga je peljal tja, kjer končajo vsi mladi izgubljeni psi, ne da bi vedeli zakaj.

Ako bi bilo Spodu in Tedu dano, da bi bila dorasla na solčni svobodi, potem bi se bila oba razvila v krasne živali, ker sta prišla enako močna na svet. Učenjak pa je na njih namenoma zakrivil tole: Spod je bil deležen umetne solčne svetlobe, Ted pa ne. Spodu so dajali solčno svetlobo s hrano vred. Ted pa je ves čas niti za šep ni bil deležen. Poskus s Spodom in Tedom je bil samo poslednji dokazilni člen v dolgi verigi posrečenih poskusov, ki so pokazali presenetljive uspehe in odkrili novo pot do zdravja.

Ta učenjak je bil Harry Stoenbock, profesor na wisconsinski univerzi. Njegovo odkritje bi mu lahko prineslo veliko bogastvo, če bi se mu hotelo napraviti iz njega kupčijo. Toda Stoenbock je v prvi vrsti znanstvenik in tako je plod svojega trudopolnega dela zapustil alumnatu svoje univerze, prav tako, kakor pred dvema letoma dva plemenita učenjaka iz Kanade, ki sta iznašla insulin-zdravilo zoper sladkorno bolezen. Zahteval je samo, da se mora ves denar, ki bi ga utegnila dobiti univerza izkoriščanjem njegovega izuma, zopet porabiti za znanstveno delo na zavodu. — Sedaj pa nekaj pojasnil o novem izumu.

Ako solčni žarki prodre do kože, ne da bi jih na poti prestrezalo steklo, dim ali obлека, tedaj spravijo v gibanje neko snov, ki se ji pravi argestrol in tvori na ta način vitamin D.

Z našo vsakdanjo hrano zauživamo tudi nekatere rudnine kakor: kalcij, železo, fosfor itd.; Človek nujno potrebuje teh snovi, ker drugače njegov organizem ne bi mogel razviti močnih zob in kosti. Toda znanost je dognala, da vsa hrana z rudninami vred nič ne zaleže, ako ne pridejo obenem v telo tudi zadostne množine vitamina D. Z drugimi besedami: same rudnine so neučinkovite, ako jih ne podpira vitamin. Za tvorenje vitamina pa je potrebna solčna svetloba. Zakaj, ne vemo, ker gre za eno izmed netistih tajinstvenih "snovanj" prirode, za katere ljudje le sem pa tja najdemo razlago.

Profesor Stoenbock si je mislil, da mu bo uspelo vitamin D umetno pridelati nekaterim živilom kot nadomestek solčnih žarkov. Po dolgotrajnem proučevanju in mnogostevnih poskusih je dognal, da se tvori ta vitamin v nekaterih vrstah žita, ako ga določen čas obseva primerjo jako ultravijolični žarki. Videl je sicer, da vsebuje dosti potrebnega vitamina tudi ribje olje; kdor ga pije, potrebuje manj solčne svetlobe nego sicer. Toda ribje olje je neprijetno zdravilo in posebno otroci niso zanj navdušeni.

Profesor Stoenbock imenuje svoje odkritje "Obžarjanje s hranili". Ne trdi, da je na ta način pripravljena hrana zdravilo. Ne trdi, da bi taka hrana zanesljivo ozdravila rahitis; preverjen je pa — in v tem se strinjajo s njim tudi drugi znanstveniki — da bo pomenila hrano, po njegovi metodi obsevana z ultravijoličnimi žarki, zelo učinkovit delež vsakdanje diete.

Vesti iz Jugoslavije

JUGOSLAVIJA IN BOLGARIJA

Uspeh sofijskih pogajanj znači zblizanje med Jugoslavijo in Bolgarijo

(Izvirno)
Ljubljana, začetkom febr. Iz Beograda so došle vesti, da so se pogajanja med Jugoslavijo in Bolgarijo, ki so se pričela še v decembru 1929 te dni v glavnem končala s popolnim uspehom. Dosegel se je sporazum v vseh najvažnejših vprašanjih, v katerih na nobenih dosedanjih pogajanjih ni moglo priti do pozitivnih rezultatov. Tako se je rešilo zelo važno poglavje o dvolastninskih posestvih, ter vprašanje o nevtraln obmejni coni.

Veliko preglavic je delalo vprašanje dvolastninskih posestev. Sedaj se je našla rešitev v tem, da se je sporazumom sprejelo načelo medsebojne zamenjave na ta način, da bodo bolgarski lastniki, ki imajo posestva na našem ozemlju, dobili v zamenjavo posestva naših državljanov na bolgarski strani in obratno, da bodo jugoslovanski državljanji, ki imajo na bolgarski strani posestva, dobili bolgarska posestva na jugoslovanski strani.

Prostovoljna sprememba posestva se bo vršila do 1. aprila 1930. V slučajih, kjer ne bi prišlo do sporazuma, bo odločala mešana jugoslovansko-bolgarska komisija, ki bo stalno delovala, tako, da se lahko smatra, da bo to vprašanje v najkrajšem času najpovoljnejše rešeno. (!!!)

Kar se tiče nevtralne obmejne cone, se je sklenilo, da bo obsegala pas 6 do 10 kilometrov, v katerem se ne bo smel nihče nanovo naseliti razen domaćinov ter državnih uradnikov. Kontrola nad izvajanjem tega določila bo izvrševala posebna mešana bolgarsko-jugoslovanska komisija.

Sporoč se tudi, da bo ta sporazum v kratkem ratificiran od obeh vlad v Beogradu in Sofiji in bo takoj stopil v veljavo obenem z predhodnim sporazumom v Pirotu. Sporazum med obema sosednjima slovanskima državama na Balkanu ni samo tehnične pomena, temveč je tudi posebnice velike važnosti za nadaljevanje prijateljske politike med Bolgarijo in Jugoslavijo. Pravi jo celo, da je jugoslovanska delegacija v Haagu na konferenci pokazala napram bolgarski delegaciji prav iskrene simpatije za Bolgarijo. Zato je baje to dejstvo vplivalo na ugoden potek pogajanj v Sofiji, ki so sedaj zaključili s popolnim sporazumom. Merodajni krogi pričakujejo, da bo novi sporazum odločilnega pomena za razvoj političnih razmer med Jugoslavijo in Bolgarijo.

SLIČICE SOCIJALNE BEDE IZ DOMOVINE

Ljubljana, 5. febr. 1930.
Slovenija! V marš! Se lahko postavi pred drugim deželami in pokrajini, a slik socialne bede in krivice ima dovolj kot povsod drugod.

Mlada obupanka

Sinoči so pripeljali v ljubljansko bolnico komaj 17-letno kmetičko dekle iz Zgornjega Hotiča pri Litiji, ki je zavrla precejno množico osebe in lizola. Strup je tako močno deloval, da bi otekle v sapniku nesrečnice v najkrajšem času zadušile; trpela je pa še zlasti hudo, ker se je polila po vratu in prsih s strupeno tekočino. Našel je obupanka neki visokošolec, ki je takoj po vonju spoznal, kaj si je naredilo mlado dekle in pozval zdravnika, ki ji je nudil prvo pomoč, ter s tem rešil življenje bitji, ki je obupalo nad vsem svetom in samo nad seboj.

Vzrok temu obupnemu koraku pa je bil neki nasilni mož, kateremu je prišla mlada Marija v roke pred kakimi 4 meseci, ki jo je okužil in jo prepustil njeni brezupni usodi. Po naključju pa se je nato seznanila z nekimi trgovskimi potnikom, v katerih družbi je za nekaj časa pozabila svojol bol, ko se je vozila z njegovim avtom po prijetnih izletih. Po odhodu slednjega pa se je zavedla svojega obupa.

nega položaja, se počutila še bolj osamljeno ter je sklenila, da si vzame življenje, kar se ji pa za enkrat še ni posrečilo....

Popotnik-siromak

Te dni, že precej pozno zvečer, je postopal po Marjinem trgu slabo oblečen človek brez površnika in nagovarjal ljudi. Povedal je, da je jugoslovanski državljan, doma iz Svara, prihaja iz Maribora, odkoder je prišel peš, ker mu je zmanjkalo denarja za vlak. Prepotoval je že mnogo sveta, ker ga je gnala nenasitna želja videti svet in ga je izvabila iz puljske gimnazije in ga od tedaj naprej tira po svetu. Potoval je že po Italiji, Franciji, Nemčiji, Angliji, Ameriki, bil je v New Fundlandu, v New Yorku, Chicagu, New Orleansu, San Franciscu, Londonu, Havru, Koelnu in celo v Afriki južno od ekvadorja. Tam si je z delom prihranil precej denarja, da bi se lahko vrnil v Evropo. A neke noči je bil okraden do poslednjega krajcarja, da mu ni preostajalo drugega, kot si polaskati delo; slednje je dobil pri neki italijanski trdnici, kjer je moral skrbno varčevati deset mesecev, da se je lahko vrnil v domovino.

Sedaj po dolgih mesecih oz. letih, ko je prehodil toliko sveta, se naučil mnoge stvari vrača kot siromak, s srajco, katere ni premenjal že celi mesec, z raztrgano obleko, suh, neobrit in zamenjarjen. Bolest mu je zasolila oči ko je prošil za kako obnošeno srajco, da se preobleče in s tem počuti svežega in pa malo kruha, da si potolaži glad. Sam je prepričan, da bo poginil na cesti, ker ga spremlja vso življenje nesreča, katero mu je že mati prerokovala.

In ko mu je nek usmiljen človek prinesel malo perila, hlače in kos kruha, ni vedel, kako naj bi se zahvalil. V levi roki je držal kruh, h kateremu je desni roko vedno silila, da bi ga odnesla k ustom. Bil je videti zelo lačen, a se je premagoval in se zahvaljeval. "Čeravno gledam kakor vagabund, raztrgan, propadel in umazan, vendar nisem zloben. Žrtvoval sem vso svojo življenjsko srečo samo da vidim svet, in mi je sedaj, ko sem ga toliko videl vseeno kedaj in kako umrem. Kako naj vam povrnem dobroto ker ste se me usmilili? Samo kapo snamem in se vam zahvalim in jutri, ko bom potoval peš dalje proti Sušaku bom prošil za vašo srečo". In ko je opazil sočustvovalje, se je poslovil s tresočim glasom in po hitel na kolodvor, kjer je nameraval prespati noč.

Najdba mrhovinjenca v Kamni gorici

Ko so zadnji lamovski in radovljiški lovci sklenili užitni lov, ki dan lova v znanem lisikjem revirju v Bukovlju pri Kamni Gorici, niso niti slutili kako čudne odkritje jih pričakuje na tem lovu. Pri stikanju za lisicami je opazil Tonček Legat pod lepo razgledno točko "Mil pogled" v Bohinčevih peh, kamor redko stopi človeška noga, zavoj cunj iz katerih je odmotal zavito mrtvo trupelce novorojenčka. Po tem odkritju so tudi ostali lovci izgubili veselje do lova ter so se napotili proti Radovljici, kjer so zavezali prijavitel oronikom.

Na lice mesta došla komisija je ugotovila, da je bilo trupelce vrženo v brezno čez kakih 25 m visoke pečine in da je takaj ležalo že več dni. Po ovoj se je dalo sklepati, da je bila neumisljena mati, ki je otroka umorila, iz Kamne Gorice, in kamnogorška dekleta so kmalu zasumislila posestnikovo hčerko Marijo, ki je na vprašanje orožnikov svoj čin tudi priznala. Nesrečno dekle je zanosilo in v skrbi pred hudobnimi jeziki skrivalo nesečnost. Iz istega razloga tudi ni poklicala babice, a je kljub temu bilo dete živorojeno; že par ur po rojstvu pa je umrlo bržkone zaradi nepravilnega ravnanja. Ta izpoved je možna, ker na trupelcu ni najti nikakih znakov, po katerih bi se dalo sklepati, da je bil novorojenček ubit ali zadavljen. Uboga mati je imela trupelce dva dni v hiši in se je šele potem odločila, da ga skrije v gozdu. Tretji večer ga je nesla na Bohinjeve peči ter ga vrgla v prepad, kjer so ga našli lovci, stikajoči za lisicami.

In ta slučaj, ki je dvignil med kamnogorškimi prebivalci toliko prahu, je eden izmed mnogih o-nih, ki jasno osvetljuje žalostne razmere nezakonske matere in kažejo, kako prenapete hinavke ali omejene moralistke škodujejo nesrečnicam, ki jih ponavadi pripelje beda v tako dejanje, mesto, da jih pravočasno posvarijo, ker jih današnje šole ne uče o življenju, in jim pomagajo z nasveti in dobrimi dejanji.

Prva kulturna razstava v Ljubljani

Ljubljana, 4. februarja.
Danes ob 10. uri je bila slavnostno odprta prva kulturna razstava v Ljubljani, katero so vsi ljubljanci z velikim zanimanjem pričakovali. O prireditvi razstave smo že poročali. Izvršila se je točno po danih dispozicijah in razstavljalci kakor obiskujoče občinstvo so zadovoljni z uspehi.

Pravijo, da ni bila še nikdar velika dvorana "Uniona" na Miklošičevi cesti tako okusno opremljena, da bi tako privlačila trumoma občinstvo kakor baš sedaj ob priliki razstave, ki traja tri dni.

Razstavili so v glavnem hotelski in kavarniški uslužbenci, poleg njih pa tudi znane ljubljanske slaščičarne trdnice kakor Novotni, Zalasnik, Sonda in drugi. Tudi mesarji in trgovci z delicatessami so prav prijetno razpostavili svoje produkte, ki so naši domači umetnosti res v prijeten znak in okras. Razstavljeno je tudi južno sadje. Vao razstavo pa krasijo lepo pregrnjene mize s krasno steklenino trdnice Agnola. Po mizah in po vseh kotih pa naletimo z lepim cvetjem bogato ozaljšano dvorano.

Kulturna razstava v Ljubljani je res lepo delo in bo nudilo vsem najlepši in največji užitek. — Da bi le vedeli ceniti gospodje tudi pri plačah kuhinjskih, kavarniških, hotelskih, restavracijskih uslužbencev — uspeh in delo naših kuharjev, pa je srčna želja vseh, ki so razstavo obiskali.

Med razstavljenimi izdelki so zelo lepi oni iz slaščičarne delavske "Depa-pekarnice", ki vzbujajo splošno pozornost.

Strahna rajhenburška železnica nesreča pred sodiščem

Celje, 1. febr. 1930.

Vsem je še globoko v spominu strahovita železniška nesreča v Rajhenburgu, ki je zahtevala tri človeške žrtve in napravila materialno zelo veliko škodo. Sedaj je prišla vaa stvar pred celjsko sodišče in 1. januarja se je vršila glavna razprava proti prometniku Alojziju Rantašji, ki je usodnega dne imel postojno službo in katerega so obdolžili krivde na katastrofi. V noči od 2. na 3. novembra je ekspresni vlak zavozil v tovrni vlak. Pri tem so izgubili življenje strojevodja Arzenek, vlakovodja Voljak in kurjač Jeromen. Železniška direkcija je ocenila materialno škodo, ki znaša po njenih računih na 570.000 dinarjev.

Obtoženi uradnik Rantaša je pojasnil vse razmere v katerih je živel. V vojni se je zaradi prestopanja bivanja na fronti zbrahlo njegovo živno stanje, poslabšalo pa se je to še bolj, ker je po vojni bil nepregran deset let v težavni in odgovorni prometni službi in še to na progi, ki je najbolj zasedena in kjer je največ prometa. Zaprtil je že parkrat, da se ga prestavi, ker njegovo življenje ne zdrži več napora, toda prvo se ni bilo zmanj vse dotlej, da se ni zgodila velika katastrofa. Popolnoma izčrpan in utrujen se je usodnega dneva podal na svoje odgovorno mesto. Na rajhenburški postaji manjka uvozni signal. Noč je bila temna in meglena. Ko se je prigodila katastrofa, je Rantaša ves strit in v domnevi, da je ves ekspresni vlak strmoglavil v Savo, v trenutku sklenil končati si življenje. Prerezal si je žile na obeh rokah in zavedel se je šele drugega dne v krani bolnici. Priče so izpovedale v bistvu sledeče: Orijentacija je bila v usodni noči silno težavna. Ležala je gosta megla. Krivda zadene upravo.

Na progi Zidani most—Zagreb je železniški promet izredno močan in služba je zelo težavna. Enotna proga je prenatrpana z vlaki. Tako stanje zahteva od prometnega osebja skrajno napetost živcev. Kapaciteta te pro-

Emile Jordan

Prostitucija v Ameriki

Javno-državno dovoljene prostitucije v Združenih državah ni! Tako nekako sem nekdo bral v nekem ameriškem magazinu. Zopet neke druge čitam neki esej o "Evropi", znanega ameriškega novinarja. Med drugimi stvarmi se zgraža tudi nad evropsko prostitucijo, katere ima zaslonbo od države same, oziroma zakonodajne vlade. Z ogorčenjem in gnusom izliva celo grmo izbruhov nad ogabno evropsko prostitucijo. Citateljem živo slika londonske, pariške, dunajske in druge ulice velikih evropskih mest, kjer stanujejo javne prostitutke, ki se prodajajo za denar in kjer imajo nemoralni elementi svoje azile za seksualne orgije.

H koncu svojega članka bolno vzklika: "Kako se naj Evropa imenuje vzor klasične kulture in napredka, ko javno dovoljuje in s tem povspušuje prostitucijo, katere rodi največ človeškega zla! Ta dežela je še vedno turška in to v dvajsetem stoletju! Evropejci se bi morali tudi v tem oziru učiti od nas Amerikancev!"

Ta novinar je videl le slabo stran evropske prostitucije, o ameriški prostituciji pa nima niti pojma oziroma ga sploh noče imeti. Pogledjmo, kakšne so tiste javne hiše v Evropi, katere so državno dovoljene. Kakor je znano, imajo nekatera evropska vladstva javne hiše. V teh hišah so navadno elegantno opremljeni prostori, zračni ter vedno inšpicirani od gotovih poverljivih zdravnikov. Ženske se morajo podvreči po večkrat na teden skrbni zdravniški preiskavi, ter a tem takoj preprečijo nalezljivo bolezen ali kako neormalnost. Nadalje morajo zdravniki paziti, da ženske ne obujejo večkrat kakor presegajo njih fizično moč. Prav tako zdravniki pazijo na jedila in pijačo, ki se prodaja v teh lokalih; zraven zdravniške kontrole nad njimi, so te ženske pa tudi neprenehoma pod policijskim nadzorstvom, iz katerega sledi, da so nerednosti in javnih hišah le malokdaj. Polcija še posebno pazi, da zabrani vstop mladoletnikom.

Kako je pa v Ameriki? Javne hiše so strogo prepovedane valed namena, da se prepreči in omeji kolikor je mogoče nemoralno življenje. Ali se pa to tudi izvršuje in realizira? Niti od daleč ne! V Združenih državah so prepovedane javne hiše le valed tega, da se pred drugim svetom pokaže: Mi smo moralisti, učite se od nas, pogledjte nas Amerikance tudi v tem oziru smo naprednejši!

Lepo bi bilo res, če v Ameriki ne bi bilo nobenih javnih hiš — toda na žalost po velikih mestih jih je na tisoče, seveda pri vatnih oz. tajnih, toda za katere oblast mnogokrat ve ter zatane oko in s tem povspušuje najbolj nesramno moralo. O neki priliki mi je neki policaj pripovedoval, kako je vstopil v neko tako hišo, ne iz službene dolžnosti, ampak iz radovednosti ter veselja, kako se ga bodo posetniki javne hiše prestrašili. Vprašal sem ga, če ve za velika takih prostorov — celo rešto mi jih je naštel.

Omenjeni prostori so last posameznih oduhov, kateri do skrajnosti izkoriščajo dekleta propalega stanu in prav tako posetnike teh lokalov. Mnogo je izgublencev, ki ves svoj prihodek zapravljajo po takih lokalih.

S prijateljem ava stopila v enega izmed teh lokalov. Bila je tam že zbrana in precej glasna družba, okoli dvajset moških je bilo notri in sicer od mladeničev pa do starih starev. Takoj, ko ava vstopila s prijateljem, je prihitela nama naproti mlado in še precej ohranjeno dekle z mehčanim smehom na obrazu, oči so si ji trudno svetile iz pod tankih in pobarvanih obrvi. Vprašala je naju, če želiva kaj piti. Še predno sva ji odgovorila na njeno vprašanje, je nama že prinesla vrč pokvarjenega piva. Nato je nama prinesla stole ter se pričela razgovarjati. Moj prijatelj jo je pričel izpraševati.

ge znaša od 40 do 50 vlvakov, do čim jih vozi dnevno 56! Senat se je po izjavah izvedencev in prič prepričal, da obtoženi Alojzij Rantaša ni kriv in je zato sodišče izreкло oprostilo razsodbo.

"Koliko deklet je v tej hiši?"

Odgovorila mu je v histeričnem smehu: "Samo jaz in moja prijateljica". Njiva ji verjela. Toda kmalu nato se je pokazala iz druge sobe njena partnerca. Prav tako je nama ona povedala kakor prva. Nato sva govorila s lastnikom. Vprašal sem ga, kako kaj gre njegov posel. Zadele je tarnati, da slabo da nima dovolj posetnikov. "Kako da jih nimate?" in sem pokazal z roko na družbo, katere je uganjala nesramne burke z eno izmed dveh deklet. "Toda vsak dan jih ne pride toliko kakor danes", je žalostno odgovoril. Omenil sem mu, da samo dve dekleti ne bi mogli zadostovati za večjo družbo. On mi je nato flegmatično odgovoril: "Če ti dve ne bi vzdržali, bi dobil pa drugi dve.... saj jih je dosti na razpolago."

Torej dve dekleti za dvajset moških! Pomislite, ali se stem direktno ne uničuje življenje mladih deklet? Skoraj gotovo je, da te vrste dekleta ne morajo biti mentalno in tudi ne fizično zdrave. In če slučajno dekle nalezle spolno bolezen od prvega, koliko jih lahko trpi valed tega. Pri vsem tem se dogajajo pa še druge nemoralnosti, popiva se do nezvestosti itd. itd.

Iz tega se vidi, da Amerikanci se nimajo zakaj postavljati v tem oziru pred Evropejce, ker poleg vsega tega pa ima Amerika največ avtomobilov na svetu in skoraj vsak peti avtomobil je javna hiša.

Dejstvo je, da se bo vse to maeševalo ter prišlo do katastrofalne degeneracije.

Najemninska poslopja

Amerika postaja čim dalje bolj narod najemnikov velikih stanovanjskih poslopj. "Apartment house" — kakor tu nazivamo stanovanjsko hišo za več družin — postaja merodajno stanovanje meščanov. Po podatkih federalnega urada za delavsko statistiko (na podlagi obširne preiskave v 257 mestih) je leta 1921 živelo 58.3% družin v enodružinskih hišah (one-family house) in 24.4% v večdružinskih hišah. Ali podatki za l. 1927 so povsem drugačni: 38.3% v enodružinskih hišah, 13.3% v dvodružinskih in 48.3% v mnogodružinskih hišah (apartment ali tenement houses). Pred razvojem vlademest je v Ameriki prevladovala enodružinska hiša, sedaj pa odstopata ljudi, ki živijo v velikih najemninskih hišah, stalno raste. Ako razmerje enako nadaljuje, bo kmalu večina prebivalstva v večjih mestih stanovala v teh najemninskih poslopjih.

Razvoj apartmentske hiše v Ameriki je imel za seboj posledice, ki se dajejo zlahko razumeti. Družinsko življenje, kakršno se je pojmovalo poprej, je nemogoče. Apartmanti so navadno jako tesni. Tudi zmisel za lastno družinsko hišo pojema. Saj je jako težko biti lastnik lastne hiše v natrpanih mestih industrijalne dobe. Razvila pa se je ideja za družne lastnine apartmentov. Med onimi, ki zmorejajo, ni sedaj nič navadnega nakup apartmента v poslopju, katerega lastnik je združga vseh najemnikov. Nedavno je začelo gibanje za zidanje modernih apartmentov z vsemi najnovejšimi udobnostmi za delavski stan. Po zadružnem načrtu bo mogel delavec biti lastnik kotička velike hiše v razmerju gotove vsote za vsako sobo.

Apartment house pa je doprinesel tudi druge gospodarske posledice. Nekdaj je gradnja enodružinskih hiš dajala delo večini tesarjem in zidarjem z opekami (bricklayer). Tako je še vedno v manjših mestih. Ali pri gradnji velikih apartmentnih poslopj številu zaposlenih tesarjev in zidarjev je jako manjše v razmerju z velikostjo hiše. Pri gradnji teh velikih poslopj nova vrsta delavcev je prišla na površje; mnoge obrti, ki so redkoma bile zastopane pri gradnji enodružinskih hiš, so sedaj v rabi. Na primer, delavci za gradbeno jeklo (structural iron workers), cement, marmor itd.

Apartment house seveda prevladuje v mestih z največjim prebivalstvom. Ali tudi v manjših mestih ta vrsta stanovanja zavzema čim dalje bolj večjo važnost. — FLIS.

Mikail Zoščenko

NEVERNI TOMAŽ

Tomaž Krjukov tri leta ni dobil od sina nikakih pisem, potem pa kar nenadoma, izvolite Tomaža Petroviča, iz mesta Moskve, od rodnega sina je dobil pet rubljev. "Viš ga," si je mislil Tomaž, ogleduje obvestilo "kak drug sin bi odrinil tri rublje, pa bi bilo. Ta pa na, izvolite pet rubljev. Pri takem denarnem obratu se lahko še kak rubeljček zapije."

Tomaž Krjukov se je dobro okopal, oblekel čisto srajco, izpil pol steklenice doma žgane vodke in se odpravil na pošto. "Ni kar tako," je mislil spotoma, "pet rubljev! Kaj vse se ne zgodi na svetu. Carjev ni več, nič podobnega ni več, na oblasti pa je kmet. Morda moj sin upravlja državo. Kar po pet rubljev lahko odrine očetu. Morda pa ljudje lažejo o kmetaki oblasti. Gotovo lažejo. Morda služi sin za sobarja v hotelu."

Tomaž je prišel na pošto in pri okenču predložil obvestilo. "Denarja imam dobiti od sina," je dejal. Blagajnik je pobrskal med papirji in položil na desico ob okenču pol črvonca. "Dobro," je dejal Tomaž, "kaj pa pisma ni zraven, od sina?" Blagajnik je molče odšel od okenca. "Ni pisal," si je mislil Tomaž, "bo že še pisal. Kadar je denar tu, je lahko čakati."

Vzel je denar, začudeno pogledal nanj in mahoma potrkal po desici. "Ej, stric," je zavpil, "kak denar pa dajš, glej!"

"Kak denar?" je ponovil blagajnik. "Nov denar..."

"Nov?" je vprašal Tomaž. "Morda pa ni pravi, a? Misliš, da pisanemu človeku lahko vse odrineš. Kje je vodni znak?"

Tomaž je pogledal bankovec proti luči, ga obrnil v roki in ga še enkrat pogledal. "Glej, glej," se je začudil. "Čigava je ta slika? Kdo je to? Ali ni kmet? Pri moji veri, kmet je. Tedaj je ne lažejo. Tedaj je le kmet na vladi in v časteh!"

Zopet se je približal k okenču. "Stric, povej no, kdo je naslikan? Oprostite mojim besedam."

"Denar si dobil in hodi. Kje je naslikan?"

"I, na denarju."

Blagajnik je pogledal na denar in s nasmehom je dejal: "Kmet je na sliki. Ti, naše veličanstvo, si na sliki namesto carja. Razumeš?"

"Tak res? Kako pa to, stric, da jaz o tem nič ne vem? Orjem in ne vem za to. Tudi val drugi orjejo in ne vedo?"

Blagajnik se je zasmejal. "Pri moji veri, da je res," je rekel Tomaž. "Kmetje vladajo in kmetaki stan je zdaj v časteh. Kako je v resnici, nihče ne ve. No, ako je kmetova slika na denarju, bo že res. Kar ne gre mi v glavo, da ne bi lagali."

"Pojdi vendar še s pota, kaj se plesiš tod," je rekel blagajnik.

"Tako, samo da spravim denar s sliko... Ha, stric, povem ti, da teh carjev nikoli nisem maral, pri moji veri!" Tomaž je ogorčeno pogledal arditnega blagajnika in odšel.

"Glejte, glejte, kaj takega," je premišljal spotoma. "Slika so napravili! Kaj res uživa kmet carsko čast? Da ne lažejo?"

Pognal je konja, toda pred gozdom ga je nenadoma obrnil in se vrnil v mesto. Ustavil se je pri kolodvoru, privezal konja k plotu in stopil v poslopje. Vse je skoraj prazna, le na klopi pri vratih spi nekdo s klobukopejki solnčnih semen in kopejki solnčnih semen in sedel na okno. Čez trenutek pa si je premislil in stopil k spečemu. "Ej, klobuk, dol s klopi. Sesti hočem." Človek s klobukom se je prebudil, pogledal Tomaža in sedel. Pljunil je nekajkrat in si začel zvijati cigareto. Tomaž je prisedel, položil poleg sebe svojo vrečo in a tekom luščil semena, luščine pa pljuval na tla.

"Ne, lažejo," si je mislil Tomaž. "Ugled se razločno opaža. Poslušajmo človeka. Prej bi ga bili kar česnili po čeljusti, zdaj pa se boje in si pokorni. Ojoj, kako se je vse obrnilo! Ne lažejo!"

Vetal je in se z veseljem izprehodil po dvorani. Pristopil je k blagajni in pogledal v okence.

"Kam?" je vprašal blagajnik. "Kako: kam?" je odvrnil Tomaž.

"Listek! Kam potuješ, buča bedasta?"

"Nikamor," je ravnodušno odvrnil Tomaž in si ogledoval blagajnikovo sobo. "Ali si lahko znotraj ogledam blagajno?"

"Ako nikamor ne potuješ, kaj pa postajaš tod? Kaj vtikaš svoj rlec po nepotrebnem..."

"Rilec," je razaljen vprašal Tomaž. "Komu pa to govoriš?"

"Eh, gobec pijani!" se je srdito odzval blagajnik. "Se skozi okno gleda, hudič sivi..."

Tomaž se je naglil h okenču, naglo pljunil blagajniku v lice in brzo odšel proti izhodu. Prijeli so ga, ko je odvezoval konja. Skušal se je iztrgati, kričal je in celo prizadeval, da bi ugriznil stratišnika v lice. Vse ni nič pomagalo, vlekli so ga k službujočemu agentu milice.

Tu se je Tomaž nekoliko pomiril in se na vso moč trudil, da bi nekaj pojasnil, mahal s rokami, jemal iz žepa denar in pozival agenta, naj vendar pogleda denar.

Ta pa je žurno namakal pero v črnilo in pisal zapisnik o razaljenosti uradnika v službi, o pijanosti na javnem prostoru in o pljuvanju po tleh v zaprti dvorani. Tomaž je podkrižal zapisnik in vzdihujoč ter majajloč z glavo odšel iz urada. Odvezal je konja, sedel na voz in vzel iz žepa denar. Gledal je sliko in mahnil z roko:

"Lažejo, hudič!"

In je pogal proti domu.

Rekordno gorko vreme

Chicago. — Letošnji 21. februar je bil najtoplejši dan v zgodovini čikaškega mesta. Toplomer je kazal 67 stopinj. Bilo je pravo spomladansko vreme. Če bi bilo le ostalo tako!

Značilna statistika

Na zadnji seji dunajske družbe za higieno otrok je ugotovil neki referent, da številno otrok-samomorilec v avstrijski prestolnici prav očitno narašča. V zadnjih petih letih pred vojno je izvršilo tu 53 otrok samomor, v dobi od l. 1924. do vstevšji 1928. pa le 21. Referent je razlagal to nazadovanje s tem, da sta v povojnih letih otroško skrbstvo in šolski sistem v dunajski občini silno napredovala in temu mnenju se je pridružila več navzočih ugodnih strokovnjakov.

